

II

(Tiedonannot)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA
VIRASTOJEN TIEDONANNOT

EUROOPAN KOMISSIO

KOMISSION TIEDONANTO

Euroopan komission suuntaviivat: Rahtilentotoiminnan helpottaminen covid-19-epidemian aikana

(2020/C 100 I/01)

Tiivistelmä

- Lentorahdin osuus maailmankaupan arvosta on noin 35 prosenttia. Lentorahti on keskeinen osa tavaraliikennettä ja täydentää sekä maa- että merikuljetuksia erityisesti, kun on kyse kiireellisesti toimitettavista tavaroista. Covid-19-epidemian seurauksena lentoliikenteelle ja/tai matkustajien ja kuljetushenkilöstön liikkumiselle on asetettu rajoituksia pandemian hillitsemiseksi. Sen seurauksena eurooppalaiset ja maailmanlaajuiset toimitusketjut ovat häiriintyneet vakavasti.
- Jatkuvat ja keskeytymättömät lentorahtipalvelut ovat elintärkeitä talouden sekä covid-19-epidemian torjumisen kannalta, ja eurooppalaiset ja globaalit toimitusketjut ovat riippuvaisia niiden esteettömästä toiminnasta. Sen takia kriittisiä tuotteita, kuten elintarvikkeita, lääkintätarvikkeita ja henkilönsuojaimia, sekä muita haavoittuvien toimitusketjujen toiminnan kannalta elintärkeitä tuotteita olisi voitavat toimittaa jatkuvasti lentorahtina.
- Covid-19-epidemian aiheuttama poikkeuksellinen tilanne saattaa edellyttää yhteistyötä eurooppalaisen ja kansainvälisen ilmailuyhteisön, mukaan lukien lentorahti- ja pikalähetyspalvelujen tarjoajien, välillä, jotta voidaan varmistaa niukasti saatavilla olevien tuotteiden toimitus ja oikeudenmukainen jakelu.
- Osana EU:n yleisiä pyrkimyksiä pitää keskeiset ja varsinkin kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat liikennevirrat toiminnassa jäsenvaltioita pyydetään helpottamaan rahtilentotoimintaa covid-19-epidemian aikana. Sen takia Euroopan komissio kehottaa jäsenvaltioita panemaan täytäntöön näissä suuntaviivoissa esitetyt operatiiviset toimenpiteet, joita on pidettävä poikkeuksellisin ja tilapäisinä toimenpiteinä, jotka ovat voimassa vain covid-19-kriisin ajan.

Euroopan komissio hyväksyi 16. maaliskuuta 2020 suuntaviivat rajaturvallisuustoimenpiteitä varten terveyden suojelemiseksi ja tavaroiden ja välttämättömien palvelujen saatavuuden turvaamiseksi ⁽¹⁾. Suuntaviivoissa korostetaan periaatetta, jonka mukaan EU:n sisärajojen olisi pysyttävä avoimina tavaraliikenteelle ja olennaisten tuotteiden toimitusketjut on taattava. Näihin tuotteisiin kuuluvat muun muassa elintarviketoimitukset, mukaan lukien tuotantoeläimet, lääkinnälliset laitteet, henkilönsuojaimet ja ihmisestä peräisin olevat aineet. Tällaisessa hätätilanteessa on kaikkien edun mukaista, että tavarat liikkuvat edelleen vapaasti. Tämä edellyttää, että jäsenvaltiot noudattavat suuntaviivoja ja panevat ne kaikilta osin täytäntöön kaikilla sisärajojen rajanylityspaikoilla. Lisäksi vihreiden kaistojen täytäntöönpanosta 23. maaliskuuta 2020 annetulla Euroopan komission tiedonannolla ⁽²⁾ on tarkoitus käynnistää koko EU:n kattava yhteistyöprosessi, jolla varmistetaan, että kaikki rahti, mukaan lukien mutta ei ainoastaan olennaiset tavarat, kuten elintarvikkeet ja lääkintätarvikkeet, pääsee määräpaikkaansa nopeasti ja ilman viivytyksiä. Euroopan kilpailuviranomaisten verkosto on antanut yhteisen lausuman ⁽³⁾ kilpailulainsäädännön soveltamisesta koronaviruskriisin aikana. Lausumassa todetaan, että covid-19-epidemian aiheuttama poikkeuksellinen tilanne saattaa edellyttää yritysten välistä yhteistyötä, jotta voidaan varmistaa niukasti saatavilla olevien tuotteiden toimitus ja oikeudenmukainen jakelu kaikille kuluttajille. Näissä olosuhteissa Euroopan kilpailuviranomaisten verkosto ei aio aktiivisesti puuttua käyttöön otettuihin tarpeellisiin ja tilapäisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on ehkäistä tarjonnan puutetta. Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston yhteisessä lausumassa kuitenkin todetaan selvästi, että verkosto ei epäröi toteuttaa toimenpiteitä sellaisten lentorahti-liikenteen harjoittajien osalta, jotka hyödyntävät nykyistä tilannetta muodostamalla kartelleja tai käyttämällä väärin määräävää asemaansa, myös hinnoittelun osalta.

⁽¹⁾ C(2020) 1753 final.⁽²⁾ C(2020) 1897 final.⁽³⁾ https://ec.europa.eu/competition/ecn/202003_joint-statement_ecn_corona-crisis.pdf

Tämä tiedonanto perustuu edellä mainittuihin asiakirjoihin, ja jäsenvaltioita kehoitetaan panemaan ne kaikilta osin täytäntöön. Näiden suuntaviivojen tarkoituksena on auttaa jäsenvaltioita rahtilentotoiminnan ylläpitämisessä ja helpottamisessa, mukaan lukien olennaisten tavaroiden, kuten elintarvikkeiden, lääkintätarvikkeiden ja varsinkin mahdollisimman nopeasti toimitettavien tavaroiden, lentokuljetukset. Suuntaviivoissa kehoitetaan jäsenvaltioita ottamaan käyttöön tarvittavat toiminnalliset ja organisatoriset toimenpiteet, joita on pidettävä poikkeuksellisinä ja tilapäisinä toimenpiteinä, jotka ovat voimassa vain covid-19-kriisin ajan, kunnes lentoliikennettä ja matkustamista koskevat poikkeukselliset rajoitukset poistetaan.

1. Johdanto

1.1. Covid-19-epidemian vaikutus

1. Covid-19-epidemiolla on tuhoisa vaikutus kansainväliseen ja eurooppalaiseen ilmailuun. Lentoliikenne on vähentynyt yli 80 prosenttia, ja lähes kaikki matkustajalennot on peruutettu. Matkojen kysynnän merkittävän vähenemisen lisäksi tilanne johtuu osittain myös rajoittavista toimenpiteistä, kuten matkustusrajoituksista ja lentokielloista, joita valtiot ovat ottaneet käyttöön.

1.2. Lentorahdin tärkeys

2. Toimitusketjuja pitää Euroopassa yllä laaja tavaraliikenteen palvelujen verkosto, johon kuuluvat kaikki liikennemuodot. Jatkuvat ja keskeytymättömät lentorahtipalvelut ovat strategisesti erittäin tärkeitä koko EU:lle. Niillä on elintärkeä rooli olennaisten tavaroiden, lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden ja lääkintätarvikkeiden, elinten ja muiden ihmisestä peräisin olevien aineiden nopeassa toimittamisessa. Yleisemmin lentorahti pitää useiden kaikkein nopeinta kuljetusta vaativien ja erittäin arvokkaiden materiaalien maailmanlaajuiset toimitusketjut toiminnassa, ja se täydentää ratkaisevalla tavalla rahdin kuljetusta maitse ja meritse.
3. Noin puolet kaikesta lentorahdista kuljetetaan matkustajakoneiden ruumassa. Covid-19-epidemian takia lähes kaikki matkustajakoneet ovat kuitenkin lopettaneet lentämisen. Vaikka rahtilentoja tehdään edelleen yhtä paljon kuin vuosi sitten, ne eivät kykene korvaamaan matkustajakoneiden rahtikapasiteetin menetystä. Lähettäjät, mukaan lukien terveydenhuoltoala, raportoivat kapasiteetin puutteesta ja lentorahdin kuljetusmaksujen äkillisestä kasvusta.
4. Lisäksi rahti- ja pikälähetyspalveluja tarjoavat lentoyhtiöt kertovat käytännön vaikeuksista, joita esiintyy lennettäessä eräille lentoasemille, joilla sovelletaan summittaisia rajoituksia joko lentoihin tai henkilöstöön. Nämä asiat uhkaavat kriittisten toimitusketjujen toimintaa.

1.3. Lentorahdia koskevat rajoitukset

5. Covid-19-epidemian hillitsemiseksi toteutettavien toimien teho ei riipu lentokoneiden vaan matkustajien liikkumisen rajoittamisesta. Sen takia paras keino olla häiritsemättä lentorahdia ja olennaisten tavaroiden kuljetusta on rajoittaa tilapäisesti vain matkustajien liikkumista, mutta ei lentoja.
6. Tietyn tyyppiset lennot, kuten siirtolennot, järjestelmän kannalta kriittistä rahtia (esim. lääkkeitä, henkilönsuojaimia tai testauslaitteita) kuljettavat lennot, unionin pelastuspalvelumekanismiin puitteissa annettavaa apua kuljettavat lennot, valtion tarkoituksiin suoritettavat lennot sekä komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 923/2012 4 artiklassa tarkoitettua erityistoimintaa koskevat lennot (esim. lääkintälennot), olisi pääsääntöisesti sallittava kaikkina aikoina. Huomattavan moni jäsenvaltio ei ole selvästi vapauttanut rahtilentoja ilmailua koskevista kansallisista rajoituksista.
7. Euroopan komissio katsoo, että EU:n sisäiset lentojen rajoitukset, joilla kielletään rahtilennot kokonaan tai tehdään rahtilennoista tosiasiaa mahdottomia esimerkiksi soveltamalla rahtilentojen miehistöön perusteettomia rajoituksia, olisivat yleisesti ottaen suhteettomia. Näin ollen tällaiset lentojen rajoitukset eivät varsinkaan täyttäisi asetuksen (EU) N:o 1008/2008 (*) 21 artiklassa esitettyjä edellytyksiä. Kaikki unionin oikeuden vastaiset rajoitukset on poistettava.

(*) Asetuksen (EU) N:o 1008/2008 21 artiklassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus määrätä rajoituksia lennoille EU:n sisällä tietyin tiukoin edellytyksin. Sen perustana on jäsenvaltioiden tekemien ilmoitusten tapauskohtainen arviointi. Euroopan komission rahtilentojen osalta esittämä kanta ei vaikuta jäsenvaltioiden käyttöön ottamien rajoitusten yksilölliseen arviointiin 21 artiklan nojalla.

8. Lisäksi kolmannet maat eivät saisi rajoittaa tarpeettomasti rahtilentotoimintaa olennaisten tavaroiden, mukaan lukien erityistuotteiden ja elintärkeiden tuotteiden, kuten lääkintätarvikkeiden, toimitusketjun jatkuvuuden turvaamiseksi yhteisen edun mukaisesti. Euroopan komissio muistuttaa, että kolmansien maiden rahtilentotoiminnalle asettamien rajoitusten on oltava sovellettavissa sopimuksissa vahvistettujen asiaankuuluvien kansainvälisten sääntöjen mukaisia. Euroopan komissio aikoo tarvittavien kuulemisten jälkeen toteuttaa kaikki käytännön toimet varmistaakseen, että kolmannet maat noudattavat kansainvälisiä velvoitteitaan erityisesti suhteessa unionin lentoyhtiöihin, ja edistääkseen näiden periaatteiden soveltamista kolmansissa maissa ja kansainvälisissä järjestöissä.

2. Rahtilentotoiminnan jatkuvuuden varmistaminen

Suosittelut operatiiviset toimenpiteet

9. Osana EU:n yleisiä pyrkimyksiä pitää keskeiset liikennevirrat toiminnassa ja turvata toimitusketjujen EU:n laajuinen toiminta sekä ottaen huomioon tavallisen ja kiireellisen lentorahdin merkityksen varsinkin covid-19-epidemian torjunnassa Euroopan komissio kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan useita operatiivisia toimenpiteitä, joilla helpotetaan lentorahtiliikennettä ja autetaan vähentämään lisäkustannuksia ja joita on pidettävä poikkeuksellisinä ja tilapäisinä toimenpiteinä, jotka ovat voimassa vain covid-19-kriisin ajan.
10. Näitä toimenpiteitä ovat erityisesti seuraavat:
- a. Myönnetään EU:n ulkopuolelta tulevaa kuljetusta varten viipymättä kaikki tarvittavat luvat, mukaan lukien rahtilentotoiminnan lisäämistä koskevat väliaikaiset liikenneoikeudet, jos tämä on oikeudellisesti mahdollista, myös siinä tapauksessa, että kuljetus tapahtuu matkustajakoneilla.
 - b. Poistetaan väliaikaisesti yölentokiellot tai lähtö- ja saapumisaikoja koskevat rajoitukset lentoasemilla välttämättömän rahtilentotoiminnan osalta tai sovelletaan kieltoja ja rajoituksia joustavasti.
 - c. Helpotetaan matkustajakoneiden käyttöä rahtitoimintaan, mukaan lukien rahtilentojen miehistön, lääkintähenkilöstön ja tavaroiden kuljetukseen osallistuvien henkilöiden siirtämiseen, liikennemuodosta riippumatta.
 - d. Varmistetaan, että rahtilentojen miehistö sekä rahdin käsittelystä ja koneiden huollosta vastaava henkilöstö luokitellaan kriittiseksi henkilöstöksi silloin kun määrätään sulkutoimia tai ulkonaliikkumiskielto.
 - e. Varmistetaan, että käytettävissä on mahdollisuuksien mukaan riittävästi rahtikapasiteettia silloin kun alueellisia lentoasemia suljetaan taloudellisista syistä, tai harkitaan lentoasemien pitämistä avoinna pelkästään rahtilentoja varten ja joka tapauksessa varmistetaan, että avoimilla lentoasemilla on riittävästi lentorahdin käsittelykapasiteettia oikea-aikaisen käsittelyn ja toimituksen varmistamiseksi.
 - f. Vapautetaan tavaroiden kuljetukseen osallistuva oireeton kuljetushenkilöstö, mukaan lukien koneiden miehistö, matkustusrajoituksista.
 - g. Vapautetaan oireeton miehistö, rahtihenkilöstö ja asematasolla työskentelevä lentoasemahenkilöstö rajoittamistoinenpiteistä, jos käytössä on asianmukaiset terveyskäytännöt.
 - h. Sallitaan tilapäisten poikkeuksien nopea käyttöönotto, jotta voidaan toimia odottamattomissa tilanteissa, kuten toteuttaa äkillisiä ja ennakoimattomia hätäoperaatioita.
 - i. Annetaan asematason henkilöstölle mahdollisuus tehdä työtä turvallisesti ja tehokkaasti ohjeistamalla työntekijöitä terveyttä koskevista varotoimista lentorahtiympäristössä ja toimittamalla heille asianmukaisia hygieniatuotteita.
 - j. Kannustetaan rahti- ja pikälähetyspalveluja tarjoavia lentoyhtiöitä varaamaan poikkeuksellisesti kapasiteettia olennaisten tavaroiden ja erityisesti lääkintä- ja hätäaputarvikkeiden toimittamiseen ja soveltamaan tällaisiin toimituksiin kohtuullisia kuljetushintoja.
11. Kaikkia edellä mainittuja toimenpiteitä olisi sovellettava yhtäläisesti EU:n kansalaisiin ja kolmansien maiden kansalaisiin, jos heitä olennaisesti tarvitaan sen varmistamiseksi, että rahti pääsee liikkumaan vapaasti EU:hun ja EU:ssa.
12. Kiireellisten toimenpiteiden osalta jäsenvaltioita muistutetaan siitä, että niiden on noudatettava asetuksen (EY) N:o 1008/2008 21 artiklaa muun muassa komissiolle ja muille jäsenvaltioille ilmoittamisen osalta. Näiden velvoitteiden lisäksi jäsenvaltioita kehoitetaan ilmoittamaan kaikista tämän tiedonannon soveltamisalaan kuuluvista toimenpiteistä etukäteen Euroopan komissiolle ja muille jäsenvaltioille ja julkistamaan toimenpiteet siten, että kaikki lentorahtialan sidosryhmät saavat tiedon hyvissä ajoin voidakseen mukauttaa toimintaansa vastaavasti.

13. Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston 23. maaliskuuta 2020 antamassa yhteisessä lausumassa korostetaan, että EU:n kilpailuviranomaiset eivät aio aktiivisesti puuttua käyttöön otettuihin tarpeellisiin ja tilapäisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on ehkäistä tarjonnan puutetta. Lisäksi yhteisessä lausumassa todetaan selvästi, että kilpailuviranomaiset eivät epäröi toteuttaa toimenpiteitä sellaisten lentorahtiliikenteen harjoittajien osalta, jotka hyödyntävät nykyistä tilannetta muodostamalla kartelleja tai käyttämällä väärin määräävää asemaansa. Jos rahti- ja pikälähetyspalveluja tarjoavat lentoyhtiöt katsovat tarpeelliseksi tehdä yhteistyötä niukasti saatavilla olevien tuotteiden toimituksen varmistamiseksi ja mikäli ne epäilevät tällaisen yhteistyön yhteensopivuutta EU:n/ETAn kilpailulainsäädännön kanssa, niitä kehoitetaan pyytämään epävirallisia ohjeita Euroopan komissiolta, EFTAn valvontaviranomaiselta tai asianomaisilta kansallisilta kilpailuviranomaisilta.

3. **Päätelmät**

14. Euroopan komissio kehottaa kaikkia jäsenvaltioita panemaan 8–11 kohdassa esitetyt toimenpiteet kiireesti täytäntöön.
 15. Euroopan komissio harkitsee tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa kaikkia käytännön toimia, joilla kolmansia maita kannustetaan noudattamaan näitä periaatteita muun muassa tekemällä yhteistyötä Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO), kansainvälisten ilmailualan toimijoiden ja kansainvälisen lentoliikennealan kanssa.
 16. Euroopan komissio jatkaa tilanteen seuraamista ja antaa tarvittaessa lisäohjeita.
-